

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

Pesti Hírlap

Bp.
(Hely)

1921 III 27
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

362. 191. 1

Hely

Idő

"1921"

Személy

Helyszám

Budapest keresztje.

Memorandum a főváros nyomoráról. — Szomorú számok, fekete adatok. — Segélykiáltás a genfi kongresszus felé.

Egy memorandum fekszik előttünk, egy terjedelmes, de annál szomorubb jelentés. Ném aféle sablonos büro-konceptus; aki fogalmazta, a szívébe mártott tollal írta meg benne Budapest nyomorát. A Nemzetközi Vöröskereszt Egyesület a háború által sújtott országok gyermekeinek fölségítése érdekében április 5-étől 7-ig három napon át kongresszust tart Genfben. Erre a kongresszusra készítette ezt a memorandumot *Liber Endre* fővárosi főjegyző, aki a közjótékonyági ügyosztályban kifejett működésével mindenképen rászolgált, hogy szakembernek mondjuk a pesti nyomor kérdésében.

Nyomor-riportot nem egyet írtunk és nem kettőt olvastunk a háború alatt és azóta is, de így együttl, készen a zöld asztal számára, nem volt még módunkban belelátni abba az ijesztő feketeiségbe, a mit gyakran oly megszokott egykedvűséggel nevezünk nyomornak. A jelentést *báró Reading*, a Nemzetközi Vöröskereszt Egyesület budapesti megbízottja ki fogja vinni Genfbe, ott majd jószívű emberek meghallgatják és határoznak felelőle, de vajon itt Budapesten hány ember tudja igazán, hogy miről van szó és milyen súlyos kereszt az, amit ez a fiatal a nagyváros hosszú golgotautján hordoz. Hány ember tudja igazán ezen a könnyelmű Pesten, hogy mennyi élet halt meg ezen a keresztben s hogy milyen messze van még ennek a városnak a föltámasztása.

Szép ifjú Pest, öreg Budának bájos gyermeke, mi lett belőled! A háború előtt talán te voltál a legszebb mondaine a milliós városok között, üde, friss arrivé a világszínpadon, ahol az életet játsszák. És most megfogyadva, lezüllyve, éhesen, rongyosan állsz a Duna partján. Meg sem mered magadat nézni a tükrében . . .

A nagy emberirtás után, amikor az embervédelemnek kellett volna következnie, épen a szociális-

nak hazudott forradalom akasztott meg minden szociális irányú munkásságot. A háború alatt nemcsak a esatateren hullott az ember, itthon is sok koporsót lyeltek el a temetők. Az 1918. évben 15.000 születésre már 30.000 haláleset felel kegyetlenül. A négy háberus év nagy halálozási arányszámát az elégtelen táplálkozás, a köztisztaság megromlása, a züllyt lakásviszonyok és pusztító járványok kerekítik ki. Nincs elég víz, nincs szappan, nincs enni való és nincs ellenállóképeség a betegségekkel szemben. A proletárdiktatura alatt már odáig fajult a dolog, hogy egy rendes munkát végző ember háromszáz kalóriának megfelelő tápszerrel kevesebbet kapott, mint amennyire egy teljes nyugalomban levő alró embernek élete fentartására szüksége van.

Ez már a haldoklás kezdete volt, Budapest agóniája. A jelentés nem tuloz, amikor 10—20 kilogrammos testsúlycsökkenésekre hivatkozik; mi olyan embert is láttunk, nem is egyet, aki 25 kilót fogyott minden betegség nélkül. Csak egy kommunizmus, üres tökfűzeléken.

Hát azt vajon hány ember tudja Budapesten, hogy amíg 1916 márciusában 151.798 liter tejet hoztak föl a fővárosba, tavaly ugyanebben a hónapban már csak 43608 liter érkezett Pestre. Csak így lehet meg a jelentésnek az a háborzongató adta hogy csupán a budapesti gyermekmenhely anyagában a mesterségesen táplált csecsemők halandósága a *hétven százalékot* is meghaladta. A tejhiány az anyákat kényszoptatásra kényszerítette és megszorodtak a sápadt, lesoványodott tiúdvésztes asszonyok. Hány csecsemő szitta azokból a fonnyadt emből a halált! A tuberkulózis volt a főhóhér, pri-békjei a hideg és az éhség.

A segítés, kivált a gyermekvédelem terén már a háború alatt megindult, de minden vonalon elégtel-

lennek bizonyult. Csak egy megkönnyezni való adat a sok közül: 1918 végén már oly nagy az anyaghiány, hogy sok anya papiroska kénytelen pólyálni gyermekét.

A *Népjóléti Központ* sokat tett, de anyagi eszközök hiányában nem tudott megbirkózni a nyomorral. Még 1917—18-ban huszonegy millió koronát tudott segélyekre fordítani, 1919-ben már csak két millió állott rendelkezésére, tavaly meg már épen csak alig számbavehető működést tudott kifejteni. Mellette az állam és társadalom támogatásával a *Huszár Károly* nemes akciója tudott nagyobb eredményt elérni, de már ennek az anyagi forrásai is kiapadófélben vannak.

Jött a misziók emberbaráti segítő munkája. Az Amerikai Vöröskereszt fehérneművel, ruhával, orvossággal, az American Relief Administration ebédrel, tavaly több mint tizenhárom millió adaggal. Aki látott már ilyen misziós ebédre siető éhes gyermekeket, amint madzaggal a nyakukba kötött tányérral, gomblyukba tűzött kanállal sietnek kakaót, rizst, fehér kenyert enni, az is csak halványan sejtí, mi az az éhes gyermek. Lesni, figyelni kell ezeket a szegény apró emberkéket, akkor meglát az ember egyetnást. A minap az egyik iskola kapujára kitétték a táblát: „*Anyák teje.*” Ami annyit jelent, hogy ott szoptató anyák részére tejet osztanak. Hát bizony a legelső suncsaftok gyerekek voltak. Szépen sorba álltak a sapu alatt és amikor megkérdezték tőlük, hogy mit akarnak, kórásban felelték:

— Anyatejet, tanító néni!

Nincs szomorubb annál, mint ha a gyermek éhezik. Az ő segítésükre sietett elsősorban mindegyik miszió: az angol, a svéd, a svájci, a norvég, a hollandi és a dán. Őket segítették az olaszok, finnnek és franciák is. És Amerika nagy adományai. *Széchenyi-Vanderbilt* grófnő százezer dollárral és tizennyolc ezer karácsonyi csomaggal, az American Relief Committee negyvenezer dollárral stb.

A magyar kormány negyvenhárom millió, a

magyar társadalom pedig tízenkét millió koronával még ez a város a föltámadástól. Még hosszú útja van járult a segítő akcióhoz. És mindez egy csepp volt a Golgotának és sulyos a kereszt, amit a magyarok tengerben csupán. A megélhetés nehézségei egyre Istene a magyarok fővárosára rakott. De ha élő hit fokozódtak. A tisztviselő- és a gyermeknyomor nem tel, égi reménnyel és krisztusi türelemmel hordozza, enyhült jóformán semmit. A szülőknek az élet meddő száz szeggel feszítheti rá a végzet, föltámad, mihelyt küzdelmeiben való elernyedése és teljes elfáradtsága megérdemli.

— mondja a jelentés — a gyermeknek testére-felkére befolyással van. Az éhező gyermek nem válogat az eszközökben. Három-öt éves apróságokat valóban gyakran láttunk vendéglőkben és kávéházakban koronákat koldulni a legnagyobb hidegben is. Ijesztően sok a tízennégy éven aluli prostituált leánygyermek.

Iszonyatos adatok ezek. Szóljunk az iskolakezülőkéről, akiknek a száma meghaladja a negyvenezretet? Katasztrófa ez, mely végzetes örvény felé sodor, ha segítő kéz nem nyul felénk. Az éhség-nyomor talán enyhült már egy szemernyit, de ruhában oly rettenetes a hiány, hogy sok gyermek azért nem mehet el a misszióra ebédekre, mert teljesen lerongyolódott és az utcára sem mehet.

Minderről híven, számszerű adatokkal referálhat április 5-én Genfben Reading báró. A Liber Endre jelentése őszintén szívhez szólóan tárja föl Budapest sötét helyzetét. A látóhatáron már dereng a remény, a magyar pénz javul, de, Uram Isten, hol van

A segítés nem fog elmaradni. A szerény kérés szó bizonyára megértő fülekhez ér Genfben. Hiszen Bécs legalább tízszer annyit kapott már Európától, mint mi. Óriás összegeket költött propagandára, hogy — segítséget kapjon. A mi szavunk halkabb, de azért meg fognak érteni benpünket. Mert nem igaz, hogy gazdagok vagyunk. Kukoricakenyeret esziünk Budapestén.

Magyarország, — így végződik a genfi memorandum — amely ezer éven át védőbástyája volt a nyugati kultúrának, segítséget kér éhező és ruhátlan gyermekei számára a nemesen érző emberiségtől. Nem alamizsnát kér, hanem a világesemények által reáuzdított nyomorában segítséget, melyet csupán kölcsönnek tekint, olyan kölcsönnek, melyet a felnövő nemzedék az egész emberiségre kiható kulturális és gazdasági haladás fejlesztésével fog visszafizetni.

Akkor lesz Budapestnek boldog husvétja, föltámadása!
—dy.